

Säker vård i PrimärvårdsKvalitet

Stärkt patientsäkerhetsarbete inom primärvården

Sveriges
Kommuner
och Regioner

Förord

För att stärka patientsäkerhetsarbetet inom primärvården genomförde SKR och Socialstyrelsen en satsning under 2019–2021. Satsningen resulterade i ökade möjligheter att arbeta proaktivt med patientsäkerhet. Befintliga och nya indikatorer för patientsäkerhet samlades i systemet Primärvårdskvalitet, en sektion för patientsäkerhet skapades på hemsidan för Primärvårdskvalitet, en film om hur man hittar och använder data togs fram, liksom undervisningsmaterial för primärvårdsmottagningar som vill stimulera ökad användning av indikatorerna. Indikatorerna kan användas i både lokala förbättringsarbeten och för att hitta patienter som löper risk för vårdskada. Data kan även användas i den årliga patientsäkerhetsberättelsen.

Sammanfattning

Under 2019–2021 har Socialstyrelsen och SKR samverkat för att stärka patientsäkerheten i primärvården, vilket resulterat i Säker vård som är en del av Primärvårdskvalitet. Säker vård innehåller patientsäkerhetsindikatorer och utbildningsmaterial för att stimulera och underlätta för primärvården att arbeta proaktivt med patientsäkerhet.

Bakgrund

Patientsäkerhetsarbetet har kommit längre inom slutenvården än inom primärvården. Socialstyrelsen och SKR önskade stimulera primärvårdens arbete inom patientsäkerhetsområdet och finansierade därför detta projekt. Arbetet kom att gå väl i linje med Nationell handlingsplanen för patientsäkerhet som kom 2020.

I juni 2019 träffades ett 20-tal patientsäkerhetsintresserade primärvårdsrepresentanter från hela landet i ett rundabordssamtal och diskuterade hur arbetet kunde ta form. Initialt talades det om att skapa Markörbaserad journalgranskning (MJG) för primärvården men vid detta möte lyftes tydligt att primärvården inte är intresserade av MJG då det är arbetskrävande och inte underlättar ett proaktivt arbetssätt kring patientsäkerhet. Istället beslutade gruppen att gå vidare med idén att skapa patientsäkerhetsindikatorer som speglar risk inom ramen för Primärvårdskvalitet – ett system som redan existerar, är väl spritt och automatiskt hämtar data i realtid.

Metod

Arbetsgrupp på SKR

En tvärprofessionell arbetsgrupp inklusive experter inom patientsäkerhet deltog i arbetet. De flesta deltagarna var även kliniskt aktiva inom primärvården. Socialstyrelsen var representerad i gruppen. Gruppen träffades regelbundet och tog fram indikatorer, utvecklade nya, validerade dessa samt tog fram en kommunikationsplan. Även en film om Säker vård och ett powerpoint-material togs fram för att underlätta och stimulera användningen av säker vård.

Materialet går att finna på Primärvårdskvalitets hemsida:

<http://primarvardskvalitet.skl.se/anvandningprimarvardskvalitet/patientsakerhet.1295.html>

Hållpunkter för projektet

Tidplan

Årsskiftet 2020/2021 första version klar. Vården i siffror kommer i omgångar. Säker vård byggs ut i omgångar, årsskiftet 2021/2022.

Utvärdering

Användarstatistik för Säker vård. Användning av Säker vård i patientsäkerhetsberättelser. Om Säker vård nämns på Socialstyrelsens ”Samlat stöd för patientsäkerhet”.

Resultat

Säker vård-projektet har tagit fram patientsäkerhetsindikatorer både utifrån befintliga indikatorer i Primärvårdskvalitet och genom att validera nya indikatorer. Indikatorerna ska vara ett stöd i att arbeta mer proaktivt patientsäkerhet och täcker områdena

- diagnostik
- riskfylld behandling
- behandling/rehabilitering
- uppföljning.

Indikatorerna för Säker vård infördes i Primärvårdskvalitet vid årsskiftet 2020/2021. I systemet visualiseras de som en flik eller underrapport. I det lokala arbetet kan indikatorerna användas till att hitta patienter med risk för vårdskador och för att genomföra systematiska förbättringsarbeten. Resultaten kommer även kunna aggregeras oidentifierat på regionnivå och på nationell nivå för att kunna lyftas fram i exempelvis Vården i siffror.

Indikatorerna för Säker vård

Diagnostik	Beskrivning	PVQ-område	Status
Be02	Andel patienter med bensår som har etiologisk diagnos	Bensår	Befintlig
Dep02	Andel patienter med nydiagnostiserad depression som blivit somatiskt undersökta	Depression	Befintlig
Fö01	Förekomst av diagnos förmaksflimmer	Förmaksflimmer	Befintlig
Ko05L	Kontinuitetsindex för alla patienter, läkare	Kontinuitet	Befintlig
KOL01	Förekomst av diagnos Kronisk Obstruktiv Lungsjukdom (KOL) i den listade befolkningen på vårdcentral	KOL	Befintlig
Ån02	Andel patienter med nydiagnostiserad ångest som blivit somatiskt undersökta	Ångest	Befintlig
Nj01	Andel listade patienter som har kraftigt nedsatt njurfunktion (GFR < 30) och som har diagnos njursvikt	Njursvikt	Ny 2022
Nj02	Andel listade patienter som har nedsatt njurfunktion (GFR < 60) och som har kontrollerat albuminuri	Njursvikt	Ny 2022

Behandling/ rehabilitering	Beskrivning	PVQ- område	Status
Dem06	Andel patienter med ny diagnos demens som bedömts av arbetsterapeut som del i basal demensutredning på vårdcentral	Demens	Befintlig
Dem07	Andel patienter med ny diagnos demens som fått kognitiva hjälpmedel på vårdcentral	Demens	Befintlig
Dem 12	Andel patienter med ny diagnos demens som fått bedömning av arbetsterapeut som del i basal demensutredning på rehabenhet	Demens	Befintlig
Dem 13	Andel patienter med ny diagnos demens som fått kognitiva hjälpmedel på rehabenhet	Demens	Befintlig
Pr03L	Andel patienter som fått läkemedelsbehandling vid nydiagnostiserad depression och samsjuklighet	Prioritering	Befintlig
Pr03P	Andel patienter som fått psykologisk behandling vid nydiagnostiserad depression och samsjuklighet	Prioritering	Befintlig
T/S13+7	Andel patienter med stroke som fått balansträning	Tia/Stroke	Befintlig

Riskfylld behandling	Beskrivning	PVQ-område	Status
Lm02	Andel patienter med förhöjd kardiovaskulär risk som behandlats med NSAID	Läkemedel	Befintlig
Lm04	Andel patienter med långvarigt bruk av bensodiazepinliknande sömnläkemedel	Läkemedel	Befintlig
Lm07	Andel patienter med långvarigt bruk av bensodiazepiner	Läkemedel	Befintlig
Äld01	Andel personer ≥ 75 år som behandlas med läkemedel som bör undvikas	Äldre	Befintlig
Äld02	Andel personer ≥ 75 år som har uppmätt njurfunktion av dem som behandlas med läkemedel som påverkas av njurfunktion	Äldre	Befintlig
Di07K	Andel listade patienter som behandlas med metformin och som har kraftigt sänkt njurfunktion (GFR < 30)	Diabetes	Ny 2022
Di07M	Andel listade patienter som behandlas med hög dos metformin och som har måttligt sänkt njurfunktion (GFR 30-44)	Diabetes	Ny 2022
Di07;0	Andel listade patienter som behandlas med metformin och som saknar aktuellt värde på njurfunktion	Diabetes	Ny 2022
Lm14A	Andel listade patienter med riskfylld behandling - kalium och kaliumsparande diuretika	Läkemedel	Ny 2022
Lm14B	Andel listade patienter med riskfylld behandling - NOAK, Waran och ASA	Läkemedel	Ny 2022
Lm14C	Andel listade patienter med riskfylld behandling - kalciumantagonister (diltiazem eller verapamil) och betablockare	Läkemedel	Ny 2022

Uppföljning	Beskrivning	PVQ-område	Status
Lm12ejCa	Andel patienter med stor förskrivning av opioider, exklusive patienter med cancerdiagnoser	Läkemedel	Befintlig
Dem03A	Andel patienter med demens som varit på återbesök, alla professioner	Demens	Befintlig
Dep04	Andel patienter som har varit på återbesök eller haft annan kontakt efter nyinsjuknande i depression	Depression	Befintlig
Ko06	Kontinuitetsindex för besök hos sjuksköterska eller undersköterska för patienter med bensår	Kontinuitet	Befintlig
KOL11	Förekomst av diagnos Kronisk Obstruktiv Lungsjukdom (KOL) på rehabenhet	KOL	Befintlig
Lm10	Andel patienter som behandlas med orala antikoagulantia som följts upp med provtagning	Läkemedel	Befintlig
Pr01	Andel patienter som har varit på fysiskt återbesök eller fått hembesök vid kronisk sjukdom	Prioritering	Befintlig
Pr01Dig+Fys	Andel patienter som har varit på fysiskt eller digitalt återbesök vid kronisk sjukdom	Prioritering	Befintlig
Sa01	Andel patienter med kronisk sjukdom som har varit på återbesök i primärvården	Samverkan	Befintlig
Sa02;0	Andel patienter med kronisk sjukdom som inte har varit på återbesök i primärvård eller på sjukhus	Samverkan	Befintlig
Sa03;0	Andel patienter som inte varit på återbesök efter exacerbation av Kronisk Obstruktiv Lungsjukdom (KOL), i primärvård eller på sjukhus	Samverkan	Befintlig
Sa06;0	Andel patienter som inte varit på återbesök efter TIA/stroke i primärvård eller på sjukhus	Samverkan	Befintlig
Sa07;0	Andel patienter som inte varit på återbesök vid Hjärtsvikt, i primärvård eller på sjukhus	Samverkan	Befintlig
Ån04	Andel patienter som har varit på återbesök eller haft ny kontakt efter nyinsjuknande i ångest	Ångest	Befintlig

Sa02PV	Andel patienter med kronisk sjukdom som har varit på återbesök i primärvård	Samverkan	Befintlig
Sa02PV+Sj	Andel patienter med kronisk sjukdom som har varit på återbesök i primärvård och på sjukhus	Samverkan	Befintlig
Sa02Sj	Andel patienter med kronisk sjukdom som har varit på återbesök på sjukhus	Samverkan	Befintlig
Sa03PV	Andel patienter som varit på återbesök efter exacerbation av Kronisk Obstruktiv Lungsjukdom (KOL), i primärvård	Samverkan	Befintlig
Sa03PV+SJ	Andel patienter som varit på återbesök efter exacerbation av Kronisk Obstruktiv Lungsjukdom (KOL), i primärvård och på sjukhus	Samverkan	Befintlig
Sa04Sj	Andel patienter som varit på återbesök efter exacerbation av Kronisk Obstruktiv Lungsjukdom (KOL), på sjukhus	Samverkan	Befintlig
Sa06PV	Andel patienter som varit på återbesök efter TIA/stroke, i primärvård	Samverkan	Befintlig
Sa06PV+Sj	Andel patienter som varit på återbesök efter TIA/stroke, i primärvård och på sjukhus	Samverkan	Befintlig
Sa06Sj	Andel patienter som varit på återbesök efter TIA/stroke, på sjukhus	Samverkan	Befintlig
Sa07PV	Andel patienter som varit på återbesök vid Hjärtsvikt, i primärvård	Samverkan	Befintlig
Sa07PV+Sj	Andel patienter som varit på återbesök vid Hjärtsvikt, i primärvård och på sjukhus	Samverkan	Befintlig
Sa07Sj	Andel patienter som varit på återbesök vid Hjärtsvikt, i primärvård och på sjukhus	Samverkan	Befintlig
KOL05B: KOL	Andel patienter med Kronisk Obstruktiv Lungsjukdom (KOL) och underhållsbehandling med undernäring	KOL	Ny 2022
Äld05	Andel patienter 80 år eller äldre med undernäring	Äldre	Ny 2022
Dem14A	Andel patienter med demens med uppmätt vikt eller BMI	Demens	Ny 2022
Dem14B	Andel patienter med Demens med undernäring	Demens	Ny 2022

Implementeringsmaterial

Film

<http://primarvardskvalitet.skil.se/anvandningprimarvardskvalitet/patientsakerhet.1295.html>

Utbildningsmaterial

PowerPoint-presentation

<http://primarvardskvalitet.skil.se/anvandningprimarvardskvalitet/patientsakerhet.1295.html>

Kommunikationsplan för projektet 2020–2021

Målgrupper

Primära: Chefläkare, verksamhetschefer, medicinskt ledningsansvarig (MAL) medicinsk rådgivare, enhetschefer, verksamhetsområdeschefer, kontaktperson på hälso- och sjukvårdsförvaltningarna (som handhar kvalitetsuppföljningar), professionsföreningarna, kliniskt verksamma i primärvården.

Sekundära: Politiker, hälso- och sjukvårdsdirektörer, patientorganisationer, pensionärsföreningar, regionchefer, affärsområdeschefer.

Kommunikationsmål

Målgrupperna ska känna till att indikatorerna finns, hur de kan användas i förbättringsarbeten, i patientsäkerhetsberättelsen, för lokal och regional uppföljning, för nationell uppföljning, att primärvården jobbar med säkerhetsfrågor (patienter).

Kommunikationen ska öka kunskapen om varför det är viktigt med patientsäkerhet i primärvården, hur man använder Primärvårdskvalitet.

Kommunikationen ska ge inspiration och motivation för att titta på sina egna data, göra förbättringsarbeten, följa upp vården som ges.

Strategier

- Ta fram utbildningsmaterial, bland annat i form av fokusmaterial och filmer.
- Nå ut till professionsföreningarna via till exempel medlemstidningar.
- Betona att Primärvårdskvalitet gör arbetet lättare genom att servera indikatorer som mäter säkerhet i vården.

- Betona enkelheten.
- Koppla Primärvårdskvalitet till den professionella identiteten.
- Sträcka ut en hand till patienter/närstående.
- Rikta oss till flera olika nivåer i sjukvårdssystemet parallellt.

Övergripande budskap

- Yrkesstolthet och arbetsglädje
- Säker vård av hög kvalitet på ett enkelt sätt
- Verktyg för uppföljning

Kanaler/metoder/aktiviteter

- Filmer
- Stomartiklar
- Fokusmaterial
- Inspirationswebbinarium
- Hälsa- och sjukvårdsdirektörsnätverket
- Chefläkarföreningen
- Patientföreningar, pensionärsföreningar
- Professionsföreningar
- Nationella kunskapsstyrningsorganisationen (Nationella Primärvårdsrådet och NSG Patientsäkerhet)

Ansvarsfördelning

Nätverksgruppen

- Stomartiklar
- Inspirationswebbinarium
- Hälsa- och sjukvårdsdirektörsnätverket
- Chefläkarföreningen
- Patientföreningar, pensionärsföreningar
- Professionsföreningar
- Nationella kunskapsstyrningsorganisationen (Nationella Primärvårdsrådet och NSG Patientsäkerhet)

Utbildningsgruppen

- Filmer
- Stomartiklar
- Fokusmaterial
- Inspirationswebbinarium

Diskussion

Resultatet har spridits i professionsföreningars tidskrifter och på inspirationswebbinarier. För att säkerställa framtida användning av Säker vård behöver den nationella kunskapsstyrnings-organisationen för hälso- och sjukvård samverka med SKR och PrimärvårdsKvalitet. En utmaning när projektet avslutas hösten 2021 är att det saknas ett uppdrag att följa upp användningen, vilket kan riskera att arbetet inte får avsedd effekt. Frågan kring framtida hemvist/ägandeskap och förvaltning av Säker vård har förts fram till SKR som är projektbeställare.

Säker vård i PrimärvårdsKvalitet

Upplysningar om innehållet

Projektledare:

Rita Fernholm, rita.fernholm@regionstockholm.se

SKR, beställare av projektet:

Lena Karlsson, lena.karlsson@skr.se

© Sveriges Kommuner och Regioner, 2021

ISBN/Beställningsnummer: Ange nummer

Text: Ange namn